

До протоколу № 186
від 17 вересня 2025 року

Р І Ш Е Н Н Я

Про стан та проблеми забезпечення підручниками та посібниками здобувачів повної загальної середньої освіти і педагогічних працівників у 2025/2026 навчальному році

Відповідно до статті 14 Закону України «Про комітети Верховної Ради України» щодо контрольних функцій комітетів, аналізу практики застосування законодавчих актів у діяльності державних органів, їх посадових осіб з питань, віднесених до предметів відання комітетів, Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (далі – Комітет) 17 вересня 2025 року (протокол № 186) на своєму засіданні розглянув стан та проблеми забезпечення підручниками та посібниками здобувачів повної загальної середньої освіти і педагогічних працівників у 2025/2026 навчальному році, зокрема щодо:

своєчасності доставки підручників та посібників безпосередньо до закладів загальної середньої освіти;

проблемних питань, пов'язаних з організацією доставки підручників та посібників безпосередньо до закладів загальної середньої освіти;

забезпечення підручниками та посібниками дітей з особливими освітніми потребами та проблемних питань, пов'язаних із їх забезпеченням.

Законом України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» на виконання бюджетної програми «Загальнодержавні заходи у сфері освіти» в частині видання, доставки підручників і посібників для учнів та педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, проведення конкурсного відбору підручників для здобувачів повної загальної середньої освіти, зберігання Міністерством освіти і науки України резерву підручників і посібників передбачено кошти у сумі **1 402 457,6** тис. грн. На ці кошти передбачено надрукувати та доставити:

- підручники для 8 класу Нової української школи орієнтовним накладом **8 720 674** примірники;

- підручники рельєфно-крапковим шрифтом (шрифтом Брайля) для осіб з особливими освітніми потребами закладів загальної середньої освіти орієнтовним накладом **30 193** примірники;

- підручники і посібники для осіб з особливими освітніми потребами (зі зниженим зором, з інтелектуальними порушеннями, зі зниженим слухом, з порушенням мовлення) закладів загальної середньої освіти орієнтовним накладом **311 898** примірників.

На підставі результатів конкурсного відбору та узагальненої потреби в підручниках, наданої структурними підрозділами органів управління у сфері освіти облдержадміністрацій, визначено наклади підручників для учнів та педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 02.05.2025 № 681).

Передбачено надрукувати та доставити до книжкових баз, визначених облдержадміністраціями, і закладів загальної середньої освіти **149** назв підручників для 8 класу закладів загальної середньої освіти загальним накладом **8 719 476** примірників, з них **107** назв оригінальних підручників накладом **8 673 360**, **3** назви оригінальних підручників з вивченням мов національних меншин накладом **402** та **39** назв перекладних підручників накладом **45 714** примірників.

Щодо своєчасності доставки підручників та посібників безпосередньо до закладів загальної середньої освіти

До набрання чинності (до 17.06.2025) Постанови Кабінету Міністрів України від 11 червня 2025 року № 676 «Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Міністерству освіти і науки на 2025 рік, і внесення змін до порядків, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 23 січня 2019 р. № 41 і від 19 лютого 2020 р. № 131» (далі – Постанова КМУ № 676) доставка підручників (крім електронних) та посібників здійснювалася за попереднім механізмом – ***видавництвами, що друкують підручники і посібники, до обласних книжкових баз (підприємств), визначених держадміністраціями. У межах адміністративно-територіальних одиниць доставку, розвантаження, збереження, комплектування і отримання закладами освіти підручників та посібників організовували держадміністрації за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів протягом 15 календарних днів з дня надходження підручників та посібників.***

Постановою КМУ № 676 було запроваджено новий механізм доставки підручників (крім електронних) та посібників (крім підручників та посібників для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами) - ***до закладів освіти шляхом організації доставки видавництвами, що друкують підручники і посібники,*** за умови дотримання вартості витрат на таку доставку ***до 7,5 відсотка*** загальної вартості підручників та посібників або централізованої закупівлі послуг з доставки.

Відповідно до пункту 13 Порядку забезпечення підручниками та посібниками здобувачів повної загальної середньої освіти і педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.01.2019 № 41 (в редакції постанови КМУ № 676 від 11.06.2025) ***доставка***

підручників (крім електронних) та посібників (крім підручників та посібників для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами) до закладів освіти здійснюється видавництвами, що їх друкують, протягом місяця з дня виготовлення тиражу із застосуванням комплексу "АІКОМ" для подання звітних даних.

У разі коли заклад освіти не може отримати підручники, їх доставка здійснюється до резервних фондів навчальної літератури обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій (військових адміністрацій), які є відповідальними за розвантаження, комплектування, збереження, розподіл та доставку.

Доставка підручників (крім електронних та виданих рельєфно-крапковим шрифтом чи збільшеним шрифтом, а також надрукованих за кошти юридичних та фізичних осіб), визначених за результатами конкурсних відборів, здійснюється до початку навчального року.

Відповідно до підпункту 2 пункту 3 Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для реалізації загальнодержавних заходів у сфері освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19.02.2020 № 131(в редакції постанови КМУ № 676 від 11.06.2025) **бюджетні кошти загального фонду державного бюджету спрямовуються на доставку підручників (крім електронних) і посібників до закладів освіти, обласних книжкових баз (підприємств) та резервних фондів навчальної літератури обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій (військових адміністрацій) та резервного фонду підручників і посібників МОН, а також на формування та зберігання резервного фонду підручників і посібників МОН та доставку їх до закладів освіти за кордоном у разі потреби за зверненням суб'єкта освітньої діяльності.**

Комітет звертає увагу, що Паспортом бюджетної програми на 2025 рік 2201260 (Загальнодержавні заходи у сфері освіти), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 21.02.2025 № 343, не передбачено видатків на доставку підручників до закладів освіти за кордоном.

Функцію організації закупівлі послуги з видання підручників для 8 класу закладів загальної середньої освіти покладено на Державну наукову установу «Інститут модернізації змісту освіти» (далі – ІМЗО).

У порядку здійснення контрольних функцій Комітет звернувся до Міністерства освіти і науки України та Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» (лист від 06.08.2025 № 04-24/17-2025/182300) з проханням щопонеділка надавати оперативну інформацію щодо стану друку та доставки підручників та навчальних посібників до обласних книжкових баз та/або закладів загальної середньої освіти у 2025/2026 навчальному році (у розрізі областей).

За інформацією ІМЗО, що надійшла листом від 01.09.2025 № 21/08-759, та з урахуванням уточненої оперативної інформації, що надійшла від 09.09.2025, станом на **01.09.2025:**

Прийнято наклад надрукованих **107 назв** (110 угод) оригінальних підручників для 8 класу закладів загальної середньої освіти (далі – ЗЗСО) загальним накладом **8 673 360** примірників (**100%**), з них:

- **57 назв** накладом **5 832 995** примірників (**67,3%**), доставка яких здійснювалась до обласних книжкових баз (підприємств, визначених обласними державними адміністраціями), резервного фонду підручників (крім електронних) та посібників Міністерства освіти і науки України.

За фінансовими звітами видавництва до обласних книжкових баз доставлено **100%** передбачених планом доставки оригінальних підручників.

За звітами обласних книжкових баз до закладів загальної середньої освіти доставлено **4 762 110** примірників. Отже, відсоток доставлених підручників до ЗЗСО від обласних книжкових баз складає **81,64%**. Інформація у розрізі областей представлена у табл. 1.

При цьому, як показує аналіз, у Дніпропетровській, Донецькій, Миколаївській, Сумській та Чернігівській областях до закладів загальної середньої освіти доставлено 100% підручників. Найнижчі показники доставки підручників у Рівненській (72%), Волинській (74%), Тернопільській (76%), Закарпатській (80%) областях. У Херсонській області до книжкових баз доставлено 100 % підручників (69 374 примірники), проте до закладів загальної середньої освіти області вони так і не надійшли, що вочевидь свідчить про складну безпекову ситуацію у регіоні.

- **50 назв** оригінальних підручників накладом **2 840 365** примірників (**32,7%**), доставка яких, на виконання Постанови КМУ № 676, здійснювалась видавництвами, що друкують підручники і посібники, безпосередньо до закладів освіти. Звітність про стан доставки відображається у програмно-апаратному комплексі «Автоматизований інформаційний комплекс освітнього менеджменту» (ПАК «АІКОМ»).

Разом з тим, з **107** назв оригінальних підручників **2** назви підручників для 8 класу закладів загальної середньої освіти («Українська мова» (авт. Заболотний О.В, Заболотний В.В.) та «Інформатика» (авт. Ривкінд Й.Я., Лисенко Т.І., Чернікова Л.А., Шакотько В.В.) було прийнято частинами. Їх доставка здійснюється ТОВ «Генеза» за попереднім (**247 836** примірників) та новим (**299 190** примірників) механізмами.

За даними ПАК «АІКОМ», до закладів освіти доставлено **1 264 264** примірників (**44,51 %** від накладу оригінальних підручників). Інформація у розрізі областей представлена у табл. 2.

При цьому, як показує аналіз, найнижчі показники доставки підручників у Херсонській (26%), Чернівецькій (30%) та Закарпатській (31%) областях, що може свідчити як про наявність логістичних проблем, пов'язаних з їх доставкою, так і труднощів, пов'язаних із внесенням відповідних даних у ПАК «АІКОМ».

Загальна інформація щодо доставки підручників **за обома механізмами (за попереднім та новим)** у розрізі областей представлена у табл. 3.

Аналіз доставки підручників за обома механізмами (за попереднім та новим) показує, що загалом до закладів загальної середньої освіти доставлено лише **69 % (6 026 374 прим.)** від загального плану доставки примірників. При цьому найнижчі показники серед регіонів у Херсонській області (9%), Чернівецькій (60%), Закарпатській (61%), Рівненській (61%), Тернопільській (64%) областях. Найвищі показники - у Львівській (86%), Донецькій (85%), Миколаївській (85%) та Дніпропетровській (83%) областях.

Разом з тим, Комітет звертає увагу, що оперативна інформація, надана ІМЗО (лист від 01.09.2025 № 21/08-759), та оперативна інформація, надана МОН України (лист від 01.09.2025 № 1/18116-25), станом на 01.09.2025 щодо доставки підручників до закладів загальної середньої освіти за **попереднім механізмом** суттєво відрізняються між собою. Так наприклад, за інформацією ІМЗО до закладів загальної середньої освіти доставлено **4 762 110** примірників, у той же час за інформацією МОН України, ця кількість становить - **5 660 212** примірників. Тобто різниця складає **900 102** примірників.

Вочевидь, така суттєва різниця в показниках кількості доставлених підручників до закладів освіти свідчить про те, що наразі відсутній єдиний порядок отримання інформації. У першу чергу стосовно доставки за попереднім механізмом, що свідчить про неузгодженість між ІМЗО та МОН України щодо джерел отримання такої інформації.

Крім того, в оперативній інформації щодо стану доставки підручників, яка щопонеділка надавалася МОН України до Комітету, відслідковується незрозуміла тенденція щодо зменшення кількості підручників, які доставлено до закладів освіти за старим (попереднім) механізмом. До прикладу: станом на 18.08.2025 така кількість складала **5 660 554** підручники (лист від 18.08.2025 № 1/17204-25), станом на 25.08.2025 - **5 660 446** підручників (лист від 25.08.2025 № 1/17620-25), а станом на 01.09.2025 - **5 660 212** підручників (лист від 01.09.2025 № 1/18116-25).

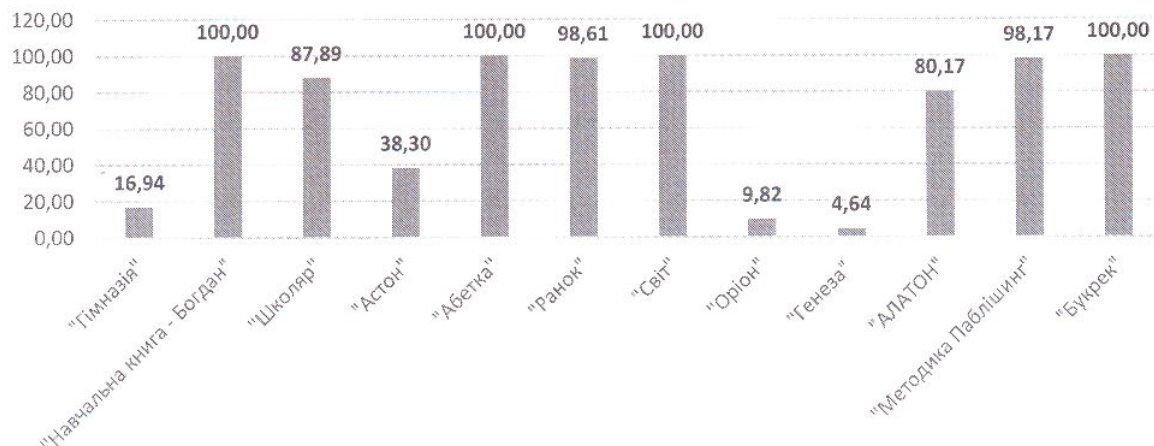
У зв'язку із вищезазначеним, Комітет констатує відсутність єдиного ефективного механізму контролю за своєчасною доставкою підручників до ЗЗСО, що потребує прийняття відповідних управлінських рішень.

Комітетом також здійснено порівняльний аналіз доставки підручників до закладів загальної середньої освіти станом на 01 вересня у 2025 та 2024 роках (за даними ІМЗО). Так, аналіз показав, що у **2024 році** відсоток доставлених підручників до закладів загальної середньої освіти станом на 01 вересня складав - **82%**, а у **2025 році** - **69%**. Тобто, у цьому році відсоток доставлених підручників **зменшився майже на 13%** у порівнянні з 2024 роком.

Крім того, Комітетом було здійснено аналіз доставки підручників до закладів загальної середньої освіти за **новим механізмом** у розрізі видавництва (за оперативною інформацією ІМЗО станом на **04.09.2025**). Інформація у розрізі видавництв представлена у табл. 4-5 (з урахуванням 2-х назв оригінальних підручників, доставка яких здійснюється ТОВ "Гене́за" за обома механізмами).

Таблиця 4

Оперативна інформація щодо доставки підручників до ЗЗСО за
новим механізмом (у розрізі видавництв) станом на
04.09.2025

Станом на 04.09.2025 видавництвами ТОВ "Видавництво "Навчальна книга - Богдан", "Видавництво Абетка", ДП "Всеукраїнське спеціалізоване видавництво "Світ" та МПП "Букрек" підручники були доставлені до закладів загальної середньої освіти у повному обсязі (100%). У той же час найнижчі показники доставки у ТОВ "Генеза" (4,64 %), ТОВ "Український освітянський видавничий центр "Оріон" (9,82%), ТОВ ТО "Гімназія" (16,94%) та ТОВ "Видавництво Астон" (38,30%).

Оперативна інформація щодо доставки підручників до ЗЗСО за новим механізмом (у розрізі видавництва) станом на 04.09.2025

№ з/п	назва видавництва	к-ть назв підручників	загальний наклад підручників (прим.)	доставлено (прим.)	% від загального накладу	залишок (прим.)
1	ТОВ ТО "Гімназія"	2	158298	26819	16,94	-131479
2	ТОВ "Видавництво "Навчальна книга - Богдан"	3	163722	163722	100,00	0
3	ТОВ "Учбово-видавничий центр "Школяр"	1	12852	11295	87,89	-1557
4	Товариство з обмеженою відповідальністю "Видавництво Астон"	4	101126	38736	38,30	-62390
5	"Видавництво Абетка"	2	149376	149376	100,00	0
6	ТОВ "Видавництво "Ранок"	11	822039	810629	98,61	-11410
7	ДП "Всеукраїнське спеціалізоване видавництво "Світ"	9	13147	13147	100,00	0
8	ТОВ "Український освітянський видавничий центр "Оріон"	5	531454	52170	9,82	-479284
9	ТОВ "Генеза" *	7	543840	25216	4,64	-518624
10	ТОВ "Видавництво "АЛАТОН"	1	251553	201670	80,17	-49883
11	ТОВ "Методика Паблішинг"	1	19130	18780	98,17	-350
12	МПП "Букрек"	6	73828	73828	100,00	0
ЗАГАЛОМ		52	2840365	1585388	55,82	-1254977

* з урахуванням частини 2-х назв підручників, які ТОВ "Генеза" доставляє за новим механізмом (299 190 прим.)

Загалом, за оперативною інформацією ІМЗО, станом на 04.09.2025 за новим механізмом до закладів загальної середньої освіт видавництвами **не доставлено 1 254 977 примірників** підручників.

За оперативною інформацією ІМЗО (лист від 15.09.2025 №21/08-805) станом на 15.09.2025:

За попереднім механізмом доставки підручників до закладів загальної середньої освіти доставлено **5 385 838** оригінальних примірників (**92,3%**) (за звітами обласних книжкових баз);

За новим механізмом доставки підручників до закладів загальної середньої освіти доставлено **1 735 892** примірників (**61,11 %**) (за даними ПАК «АІКОМ»).

Тобто, станом на 15.09.2025 загальний відсоток доставки підручників до закладів загальної середньої освіти за попереднім та новим механізмами складає - **81,7 %** від загального накладу.

Крім того, за інформацією ІМЗО станом на 15.09.2025 укладено **13** угод на друк **13 назв** перекладних підручників мовами національних меншин для 8 класу

закладів загальної середньої освіти, у складі яких є класи (групи) з навчанням мовами національних меншин (польська, румунська, угорська) загальним накладом **14 218** примірників (**31,1%** від загального накладу перекладних підручників).

На виконання наказу Міністерства освіти і науки України від 26.08.2025 № 1178 «Про видання підручників (крім електронних) з окремих навчальних предметів (інтегрованих курсів), які видаватимуться за кошти державного бюджету в 2025 році (8 клас)» укладено **3 угоди** на друк **3 назв** оригінальних підручників для 8 класу закладів загальної середньої освіти з вивченням мов національних меншин загальним накладом **402** примірники (**100 %** від загального накладу таких підручників).

МОН України оперативну інформацію щодо доставки підручників до закладів загальної середньої освіти станом на 15.09.2025 не надало.

Щодо проблемних питань, пов'язаних з організацією доставки підручників та посібників безпосередньо до закладів загальної середньої освіти

Комітет звертає увагу на те, що станом на 15.09.2025 року МОН України не надало запитувану Комітетом інформацію (лист від 02.09.2025 № 04-24/12-2025/202201) щодо проблемних питань, пов'язаних з організацією доставки підручників та посібників безпосередньо до закладів загальної середньої освіти.

Комітет проаналізував листи від ТОВ «Видавництво «Алатон» (від 04.08.2025 № 04-08 та від 26.08.2025 № 26-08), які надійшли до Комітету, щодо проблем із доставкою підручника (підручник інтегрованого курсу для 8 класу закладів загальної середньої освіти «Здоров'я, безпека та добробут» (авт. Воронцова Т.В., Пономаренко В. С., Хомич О.Л., Лаврентьєва І.В., Андрук Н.В.), наклад 251 563 примірники), безпосередньо до закладів загальної середньої освіти.

Серед основних проблем доставки підручника до закладів загальної середньої освіти ТОВ «Видавництво «Алатон» виокремлює наступні:

1. *Видавництво не має власної інфраструктури для надання послуг з доставки* (складу та складських працівників, кол-центрів для перевірки списків, сортування, пакування, поштового відправлення тощо). Укрпошта затримала підписання угоди, яка була укладена лише в день завершення строку виконання зобов'язань. Відтак відвантаження почалося 19 серпня.

2. *Видавництво не мало можливості отримати перелік доставки до підписання угоди.* Відтак угода була підписана під економічним тиском (відмова у сплаті за виготовлення підручників до укладення угоди на доставку).

3. *Некоректність первинних даних, наданих Замовником після підписання угоди у Додатку 1.* Видавництво змушене самостійно перевіряти всі адреси та інші параметри за п'ятьма критеріями, необхідними для успішної доставки і підписання накладних закладами освіти. Опис проблем і списки невалідних даних регулярно надсилалися видавництвом до ІМЗО та МОН України.

4. *Невідповідність індексів та назв населених пунктів, зазначених у Додатку 1, класифікаторам Укрпошти (таких близько 8%).* За таких умов

Укрпошта не може відправляти вантажі, що потребує додаткової перевірки й коригування з боку видавництва.

5. Частина шкіл (близько 1%) відмовляється підписувати накладні в системі АІКОМ і вимагає паперових накладних із мокрими печатками.

6. Функціональні обмеження системи АІКОМ (дуже незручна навігація, необхідність багаторазово проходити ієрархічний шлях: область – ОТГ – перелік закладів – пошук закладу тощо; неможливість замінити вже підписану накладну).

7. Відсутність чітких критеріїв для визначення «школ, які не можуть прийняти підручники». На думку ТОВ «Видавництво «Алатон», такими слід вважати заклади з невалідованими адресами. Відповідні замовлення мають відправлятися на обласні бази.

8. Штрафні санкції, передбачені пп. 7.2–7.3 Договору № 42/1-2025, сформульовані однобічно та за умов економічного тиску.

У зв'язку з вищезазначеним ТОВ «Видавництво «Алатон» пропонує:

1. Скасувати штрафні санкції для видавництва, оскільки основні проблеми виникли з питань, що належать до компетенції Замовника.

2. Провести роз'яснювальну роботу з представниками закладів освіти щодо недопустимості відмови від підписання накладних у системі АІКОМ.

3. Визначити чіткі критерії для визначення «школ, які не можуть прийняти підручники». Пропонує вважати такими заклади з невалідованими адресами та здійснювати відправку замовлень на обласні бази.

Комітет звертає увагу на незрозуміле формулювання, яке міститься в абзаці другому пункту 13 Порядку забезпечення підручниками та посібниками здобувачів повної загальної середньої освіти і педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.01.2019 № 41 (у редакції Постанови КМУ № 676), яким визначено, що **«у разі коли заклад освіти не може отримати підручники, їх доставка здійснюється до резервних фондів навчальної літератури обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій (військових адміністрацій), які є відповідальними за розвантаження, комплектування, збереження, розподіл та доставку»**. Зазначене формулювання не дає чіткого розуміння у яких саме випадках (з яких причин) заклад освіти не може отримати підручники, а також незрозумілий подальший алгоритм забезпечення таких закладів підручниками.

До того ж Комітет звертає увагу, що Постановою КМУ № 676 передбачено, що Міністерство освіти і науки України у 2025 році має провести аналіз ефективності обраного (нового) механізму доставки підручників та посібників до закладів освіти та за результатами подати Кабінетові Міністрів України та Міністерству фінансів України відповідний звіт.

Щодо забезпечення підручниками та посібниками дітей з особливими освітніми потребами та проблемних питань, пов'язаних із їх забезпеченням

Відповідно до Порядку забезпечення підручниками та посібниками здобувачів повної загальної середньої освіти і педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.01.2019 № 41 (в редакції постанови КМУ № 676 від 11.06.2025) **доставка підручників та посібників для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами здійснюється видавництвами, що їх друкують, до обласних книжкових баз (підприємств), визначених обласними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями (військовими адміністраціями), протягом місяця з дня виготовлення тиражу.**

За інформацію Міністерства освіти і науки України (лист від 05.09.2025 № 1/18631-25), загальна потреба в підручниках та посібниках для учнів з ООП у 2025 році становить **117** назв. Серед них:

56 – оригінальні посібники для учнів з ООП;

34 – підручники та посібники, адаптовані або розроблені рельєфно-крапковим шрифтом (шрифт Брайля);

27 – підручники, адаптовані збільшеним шрифтом.

Стан підготовки оригінальних посібників для учнів з особливими освітніми потребами (станом на 03.09.2025)

**Оригінальні посібники для дітей з особливими освітніми потребами
(без урахування підручників/посібників рельєфно-крапковим шрифтом)**

Потреба (к-ть назв)	Подані на експертизу	Пройшли експертизу	Подані на апробацію	Пройшли апробацію	Пройшли конкурс	Друк	Доставка
56	48	30	51	39	30 (53,6%) потреби	вересень	жовтень

Станом на **03.09.2025** на експертизу до комісії зі спеціальної педагогіки державної установи «Український інститут розвитку освіти» (далі – УІРО) подано **48** оригінальних посібників для дітей з ООП, що становить **85,7%**, серед них:

30 посібників отримали гриф «Схвалено для використання в освітньому процесі»;

3 посібники було прийнято рішення відхилити об'єкт грифування;

3 посібники опрацьовуються експертами;

12 посібників були відправлені за рішенням експертної комісії на доопрацювання, однак повторно на розгляд не подавалися (ймовірніше через те, що не пройшли апробації).

На апробацію вчителями спеціальних закладів освіти було подано **51** оригінальний посібник для дітей з ООП, однак пройшли її лише **39** посібників.

З огляду на те, що за кошти державного бюджету можуть друкуватися підручники та посібники, які пройшли і експертизу, і апробацію, за результатами конкурсного відбору рекомендовано до друку за кошти державного бюджету **30** посібників (друк **26** посібників затверджено наказом МОН від 12.08.2025 «Про затвердження переліку навчальних посібників (крім електронних) для осіб з

особливими освітніми потребами, які видаватимуться за кошти державного бюджету у 2025 році» № 1136, затвердження друку ще 4 підручників очікується на засіданні Колегії МОН у середині вересня), що становить **53,6 %** від потреби.

Державною науковою установою «Інститут модернізації змісту освіти» укладені договори з видавництвами на закупівлю **26** оригінальних посібників для учнів з ООП. Здійснюється друк посібників, їхня доставка запланована у вересні-жовтні 2025 року.

Стан підготовки підручників та посібників, адаптованих або розроблених рельєфно-крапковим шрифтом (шрифт Брайля) (станом на 03.09.2025)

Підготовка підручників та посібників, що видаються рельєфно-крапковим шрифтом, здійснюється двома способами: шляхом адаптації шрифтом Брайля основних підручників, що стали переможцями конкурсного відбору, та шляхом підготовки оригінальних підручників шрифтом Брайля. Для адаптованих підручників здійснюється експертиза на відповідність адаптації. Адаптовані підручники не проходять додатково конкурсного відбору. Оригінальні підручники, підготовлені шрифтом Брайля, проходять і експертизу, і конкурсний відбір.

У 2025 році вперше здійснюється адаптація підручників з електронними додатками та їхня подальша експертиза. Зазначені процеси потребують додаткового часу як для роботи авторських колективів, так і для проведення експертизи.

Упродовж липня-серпня 2025 року УІРО двічі звертався до видавців з офіційними листами щодо підготовки спеціальних підручників для учнів 1-3 та 8 класів:

лист від 08.07.2025 № 525, яким було повідомлено про необхідність надати перелік підручників для 1–3 та 8 класів, що підлягатимуть адаптації рельєфно-крапковим та збільшеним шрифтом, а також підтвердити готовність до початку другого етапу апробації;

лист від 07.08.2025 № 681, у якому УІРО додатково поінформував видавців про відсутність повного комплекту підручників для проведення експертної оцінки та, зважаючи на суспільну значущість питання, звернувся з проханням надати чіткі строки подання матеріалів на експертизу.

За наданою видавництвами-переможцями конкурсу підручників для 8 та 1-3 класів інформацією, вони не здійснюють самостійно адаптацію підручників щодо друку шрифтом Брайля, а укладають договори про надання послуг з одним видавництвом – ТОВ «Видавництво Атлант».

Підручники та посібники адаптовані або розроблені рельєфно-крапковим шрифтом (шрифтом Брайля)

Потреба (к-ть назв)	Подані на експертизу	Пройшли експертизу	Пройшли апробацію	Потребують апробації	Пройшли конкурс	Друк	Доставка
34	23	5	19	9	27	вересень-листопад	жовтень - грудень
100%	67,6%	14,7%	56%	26,5%	79,4%		

Станом на **03.09.2025** на експертизу до комісії зі спеціальної педагогіки УІРО подано **23** підручники рельєфно-крапковим шрифтом з е-додатком, що становить **67,6 %** потреби.

Серед них: **5** підручників пройшли експертизу (**14,7 %** потреби), **1** підручник відхилений через плагіат (**3 %**), **17** підручників перебувають в роботі експертів (**50 %** потреби).

За результатами апробації посібників та підручників, підготовлених рельєфно-крапковим шрифтом, **19** підручників (**55,9 %** потреби) пройшли апробацію. Для ще **9** підручників апробація розпочнеться 22 вересня і триватиме до кінця листопада (наказ МОН від 22.08.2025 «Про внесення змін до графіка проведення апробації підручників для 1-3 класів закладів загальної середньої освіти, адаптованих рельєфно-крапковим шрифтом та збільшеним шрифтом для закладів освіти, в яких навчаються діти з порушеннями зору, в 2025 році (II етап)»).

За результатами конкурсу посібників та підручників, розроблених рельєфно-крапковим шрифтом, **27** підручників пройшли конкурсний відбір: **25** - за результатами вибору закладами освіти оригінальних підручників, **2** - конкурсний відбір підручників для учнів з ООП. **19** з них, що вже пройшли апробацію, будуть надруковані у вересні-жовтні 2025 року, після завершення експертизи на відповідність адаптації; **9** будуть надруковані після проходження апробації у грудні 2025 року.

**Підручники збільшеним шрифтом
(адаптовані за результатами конкурсного відбору основних підручників)**

Потреба (к-ть назв)	Подані на експертизу	Пройшли експертизу	Пройшли апробацію	Потребують апробації	Пройшли конкурс	Друк	Доставка
27	27	2	16	9	27	вересень-листопад	жовтень - грудень
100%	100%	7,4%	59,3%	33,3%	100%		

На експертизу в УІРО подано **27** (1, 2, 3, 8 класи) підручників, адаптованих збільшеним шрифтом (з е-додатками), що становить **100 %** заявленої потреби. Серед них **2** підручники пройшли експертизу (**7 %** потреби), **25** знаходяться в роботі експертів на експертизі щодо відповідності адаптації (**93 %** потреби).

За результатами апробації підручників, адаптованих збільшеним шрифтом (з е-додатками), **16** підручників (8 клас) пройшли апробацію (**59,3 %** потреби), ще **9** підручників (1,2,3 класи) будуть подані на апробацію до 01 жовтня (**40,7 %** потреби).

Друк підручників, адаптованих збільшеним шрифтом, запланований у вересні-листопаді, доставка – жовтні-грудні.

За уточненою інформацією ІМЗО (лист від 15.09.2025 № 21/08-801) станом на **15.09.2025**, надруковано та передано в доставку **6** назв підручників рельєфно-крапковим шрифтом для осіб з особливими освітніми потребами загальним накладом **6 549** примірників. Доставляються надруковані підручники до книжкових баз органів управління у сфері освіти.

На виконання наказу МОН України від 27.08.2025 № 1185 укладено на друк 1 угоду (**1** назва посібника шрифтом Брайля) загальним накладом **216** примірників та 37 угод (**26** назв посібників для осіб з особливими освітніми потребами) загальним накладом **153 463** примірники.

Паралельно в Міністерстві освіти і науки України та в УІРО працюють над створенням сталого та ефективного механізму забезпечення учнів з особливими освітніми потребами своєчасними та якісними навчальними матеріалами. Зокрема:

- проведено навчання для авторів і педагогів, які хочуть створювати підручники для дітей з ООП;
- сформовано нові авторські колективи (станом на вересень УІРО супроводжує 10 авторських колективів, які розробляють модельні навчальні програми та підручники для 4, 9 класів, що були заявлені в потребі на 2026 р.);
- з листопада експертиза підручників для учнів з ООП буде здійснюватися через новий модуль експертизи на платформі «Всеукраїнська школа онлайн», щоб зробити процес експертизи відкритим й динамічним для авторів та експертів;
- проводяться спільні заходи експертами для авторів за результатами експертизи та створюється курс для авторів від експертів.

Заслухавши інформацію Голови Комітету С. Бабака, Заступника Голови Комітету С. Колебошина, заступника Міністра освіти і науки України Н. Кузьмичової, директора ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» Є. Баженкова, та враховуючи вищезазначене, Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій **в и р і ш и в**:

1. Інформацію Міністерства освіти і науки України та ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» про стан та проблеми забезпечення підручниками та посібниками здобувачів повної загальної середньої освіти і педагогічних працівників у 2025/2026 навчальному році взяти до відома.

2. Констатувати наявність проблем із забезпеченням підручниками та навчальними посібниками, які ***призвели до затримки доставки підручників і***

посібників до закладів загальної середньої освіти у 2025/2026 навчальному році:

- не своєчасна (до початку навчального року) організація доставки підручників для 8 класу безпосередньо до закладів загальної середньої освіти (69% від загального накладу!);

- відсутність єдиного ефективного механізму контролю за своєчасною доставкою підручників до ЗЗСО, що потребує прийняття відповідних управлінських рішень;

- у вересні 2025 року було укладено лише 13 угод на друк 13 назв (із 39 назв!) перекладних підручників мовами національних меншин для 8 класу закладів загальної середньої освіти, у складі яких є класи (групи) з навчанням мовами національних меншин (польська, румунська, угорська);

- не забезпечено у повній мірі потреби у підручниках та посібниках дітей з особливими освітніми потребами та шрифтом Брайля;

- не врегульовано питання доставки підручників та посібників до закладів освіти за кордоном у 2025 році.

Разом з тим Комітет відзначає, що запроваджений новий механізм виявив переваги у тому числі щодо ефективності логістики доставки підручників та підтвердив можливість здійснювати оперативний контроль за їх доставкою. Проте, такий механізм потребує аналізу виявлених проблем, вжиття відповідних заходів та прийняття управлінських рішень щодо його удосконалення.

3. Враховуючи вищезазначене, визнати роботу Міністерства освіти і науки України в частині забезпечення підручниками та посібниками системи загальної середньої освіти у 2025 році **незадовільною**.

4. Рекомендувати Міністерству освіти і науки України:

4.1. **До 1 листопада 2025 року** надати Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій відповідний звіт за результатами проведення у 2025 році Міністерством освіти і науки України аналізу ефективності обраного (нового) механізму доставки підручників та посібників до закладів освіти, передбаченого постановою Кабінету Міністрів України від 11 червня 2025 року № 676 «Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Міністерству освіти і науки на 2025 рік, і внесення змін до порядків, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 23 січня 2019 р. № 41 і від 19 лютого 2020 р. № 131».

4.2. За результатами проведеного у 2025 році Міністерством освіти і науки України аналізу ефективності обраного (нового) механізму доставки підручників та посібників до закладів освіти, передбаченого постановою Кабінету Міністрів України від 11 червня 2025 року № 676 «Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Міністерству освіти і науки на 2025 рік, і внесення змін до порядків, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 23 січня 2019 р. № 41 і від 19 лютого 2020 р. № 131» вжити необхідні заходи реагування, а також прийняти відповідні управлінські рішення щодо

недопущення у наступному навчальному році затримки доставки підручників до закладів загальної середньої освіти та за результатами вжитих заходів проінформувати Комітет *до 1 грудня 2025 року*.

4.3. Продовжити роботу щодо забезпечення у 2025/2026 навчальному році підручниками/посібниками дітей з особливими освітніми потребами та шрифтом Брайля. *Щомісячно до 1 числа* інформувати Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій про стан виконання цього пункту.

5. Контроль за виконанням Рішення покласти на Заступника Голови Комітету Колебошина С.В.

Голова Комітету

Сергій Бабак